

تجزیه و تحلیل گردشگری بر توسعه کالبد شهر نمونه موردی : شهر ساری

ساینا بهمنی^۱، گل آرا گرگانی^۲، منا محسنی^۳، سید حسن رسولی^۴

۱- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب ، گروه شهرسازی

sayna.bahmani@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بین المللی دانشگاه غیر انتفاعی طبرستان چالوس

Golaragorgani1368@Gmail.com

۳- کارشناسی ارشد طراحی شهری ، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

Mona_urban_rah@yahoo.com

۴- کارشناسی ارشد ، برنامه ریزی شهری ، دانشگاه پیام نور استان مازندران

Hasanrasoli.63@Gmail.com

چکیده :

امروزه گردشگری به عنوان یکی از مهمترین صنایع توسعه پایدار، فرصت بزرگ فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای کلانشهرها و مادر شهرهای جهانی از جمله کلانشهرهای ایران بوجود می آورد. این صنعت در ساختارهای فضایی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی عصر پسامدرن در جامعه حال حاضر شهری ایران بسیار با اهمیت است؛ بر اساس چنین ویژگی، امروزه گسترش فضاهای باز جمعی و ایجاد مراکز فراغتی و تفریحی مدرن یکی از اهداف مهم برنامه ریزان مدیریت کلانشهرهای جامعه در حوزه گردشگری شهری است. توسعه گردشگری شهری با ارتقای ابعاد کمی و کیفی با حداکثر بازده یکی از مهمترین فعالیت های عمده مدیریت اجرایی شهرها در عصر حاضر می باشد. گردشگری می تواند یکی از منابع مهم درآمدزا و اشتغال زا برای منطقه باشد. پدیده گردشگری امروزه گستره جهانی یافته است. این امر ناشی از توسعه نوآوری تکنولوژی و گسترش همه جانبه سرمایه داری در عصر کنونی است. ساری از لحاظ وسعت بزرگترین شهر استان مازندران است. موقعیت شهر ساری در خاورمیانه: ایران و استان مازندران بر اساس تصاویر ماهواره ای نشان دهنده وضعیت جغرافیایی و گردشگری منحصر به فردی است سیمای کلی شهر ساری بیشتر تفریحی توریستی و کشاورزی است. گردشگری صنعتی است که توسعه آن نیازمند شناخت و آگاهی کافی از مسائل و عوامل مؤثر اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در هر منطقه است. آن چیزی که در انسان حس سفر و گردشگری را زنده نگاه میدارد و انسان را به سفر و میدارد وجود جاذبه است. از این نظر شهر ساری به عنوان مرکز استان مازندران قطب گردشگری استان و یکی از بزرگترین مراکز توریستی ایران است، به دلیل وجود آثار ارزشمند تاریخی، فرهنگی جاذبه های طبیعی و کالبدی و موقعیت اقتصادی خدماتی، مورد توجه گردشگران بوده است. اما گردشگری در این شهر توسعه زیادی نداشته است که میتوان علل آن را کمبود امکانات و تاسیسات زیربنایی، ضعف برنامه ریزی جهت جذب سرمایه گذاری در گردشگری، امنیت مالی-جانی

و عدم آموزش سیستماتیک پرسنل شاغل در بخش گردشگری دانست. بنابراین با ارایه راهبردهایی میتوان ارزش های محیطی را بیشتر و با افزایش اعطای تسهیلات قانونی و بانکی و تشویق سرمایه گذاری خصوصی و افزایش تبلیغات میتوان به توسعه گردشگری در شهر ساری کمک کرد و زمینه توسعه اقتصادی و اجتماعی این شهر را فراهم کرد. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی بوده است و تعیین نقاط ضعف، فرصتها و تهدیدها به شیوه **swot** به ارائه استراتژی و راهبرد در جهت توسعه گردشگری در توسعه کالبد شهر ساری پرداخته است.

واژگان کلیدی : گردشگری ، توسعه کالبد شهر ، شهر ساری

مقدمه :

فعالیت گردشگری امروزه به عنوان یکی از مهمترین و پویاترین فعالیتها در جهان مطرح است. به طوری که شمار گردشگران خارجی و داخلی و میزان درآمدزایی آن در سطح جهانی پیوسته روبه افزایش می باشد. طبیعت گردی یکی از شاخه های گردشگری است که مبتنی بر حفظ و پایداری محیط زیست بوده و تضمین کننده توسعه پایدار صنعت گردشگری در ارتباط با نیازهای گردشگران و جامعه میزبان است. طبیعت گردی از دهه ۱۹۸۰ ستون اصلی گردشگری کشورهای توسعه یافته و یا در حال توسعه را شکل داده است. گردشگری امروزه به قدری در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها از اهمیت برخوردار شده که اقتصاددانان آن را «صادرات نامرئی» نامیده اند. چرا که کالا و خدمات گردشگری بدون هزینه حمل کالا جهت صدور با جذب گردشگر خارجی در داخل به وی عرضه می شود. لزوم برنامه ریزی در جهت ایجاد تشکیلات کارآمد با تأسیسات و تسهیلات درخور جهانگرد به خصوص جهانگرد طبیعت پسند غیرقابل انکار می باشد. (رمضانی و کیانپور، ۱۳۸۸، ۵۹۰) با توجه به آن که شهرستان ساری از مناطق طبیعی زیبا و واجد آثار و ارزش های فراوان طبیعی و تاریخی و فرهنگی اجتماعی برخوردار است، زیبا سازی به شهر چهره و هویت ویژه ای خواهد بخشید که علاوه بر استفاده ساکنین، پتانسیل جذب سیاح و توریست را از سراسر کشور و فراتر از آن افزایش خواهد داد که این خود در رشد و توسعه اجتماعی - امنیتی و فرهنگی، اقتصادی، توسعه کالبدی شهر ساحلی سهم به سزایی خواهد داشت. به همین خاطر بستر طبیعی یک سکونت گاه و تغییرات ایجاد شده در آن، مانند ساختمان ها، خیابان ها، تسهیلات و تأسیسات عمده، فراهم کردن عناصر کالبدی مناسب به عنوان عناصر کالبدی اشغال کننده ی فضا به شمار می روند. (بحرینی، ۱۳۷۰، ۲۳۹) تأمین تسهیلات لازم زندگی متناسب با شرایط زمان از عوامل اصلی ماندگاری مجتمع های زیستی است. (حسامیان دیگران ۱۳۶۳، ۷۶) پیدایش شهر در مکان کنونی آن و توسعه در بستر مکانی و شیوه گسترش هر شهر به خصوص شهر ساحلی دلایل گوناگونی دارد. شناخت این دلایل، در شناسایی الگوی شکل گیری و ساختار کالبدی شهر در گذر زمان و بستر مکانی حائز اهمیت است. هر شهر همچنان که از نظر اندازه در طول تاریخ خود رشد یافته به همان اندازه در درون خود متحول گردیده است. در نتیجه توسعه شهری تغییرات فراوانی در ساختار کالبد شهر خواهد گذاشت که این تحولات و تغییرات را می توان در بخش های اقتصادی، خدماتی، حمل و نقل و ارتباطات مشاهده نمود. (سعید نیا، ۱۳۷۸: ۳۳)

از لحاظ توسعه اقتصادی رشد خیره کننده گردشگری در دنیا سرمایه عظیمی را در اقتصاد جهانی به جریان انداخته است و کشورهای مختلف در رقابتی بسیار سخت می کوشند تا بیشترین سهم از سرمایه های جهانی را به خود اختصاص دهند. خصوصاً "به این علت که صنعت گردشگری به دلیل خدمات گسترده ای که ارائه می کند، امکان اشتغال بسیاری در سطوح مختلف فراهم می آورد. سودآوری فوق العاده این صنعت چنان جاذبه دارد که بسیاری از کشورها با وجود نداشتن مواهب